

PERUSOPETUKSEN AAMU- JA ILTAPÄIVÄTOIMINTA

TOIMINTASUUNNITELMA

Hankasalmi

Voimassa 1.8.2011 alkaen.

Hyväksytty Hankasalmen sivistyslautakunnassa 14.6.2011 § 46

Sisältö

1	AAMU- JA ILTAPÄIVÄTOIMINNAN JÄRJESTÄMISEN LÄHTÖKOHDAT	3
1.1	Lainsäädäntö.....	3
1.2	Arvopohja ja tehtävä	3
1.3	Toimintaa ohjaavat linjaukset	4
2	AAMU- JA ILTAPÄIVÄTOIMINNAN JÄRJESTÄMINEN	5
2.1	Toimintaan hakeminen ja toiminta-ajat.....	5
2.2	Tilat ja välipala.....	5
2.3	Osallistumismaksut	5
2.4	Tiedottaminen.....	6
2.5	Turvallisuus- ja pelastussuunnitelma	6
3	TOIMINNAN TAVOITTEET	8
3.1	Hyvinvoinnin, tunne-elämän ja sosiaalisen kehityksen tukeminen.....	8
3.2	Eettisen kasvun tukeminen.....	8
3.3	Osallisuuden, yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistäminen sekä sosiaalinen vahvistaminen..	9
4	AAMU- JA ILTAPÄIVÄTOIMINNAN SUUNNITTELU JA SISÄLTÖ	10
5	YHTEISTYÖ JA TIEDONKULKU	12
5.1	Yhteistyö kotien kanssa.....	12
5.2	Yhteistyö koulun kanssa.....	12
5.3	Yhteistyö eri hallintokuntien kanssa	12
5.4	Verkostoyhteistyö.....	13
5.5	Yritysten ja yhteisöjen kanssa tehtävä yhteistyö.....	13
5.6	Lasta koskevien salassa pidettävien henkilötietojen luovuttamiseen liittyvä menettely.....	13
6	TUKEA TARVITSEVAT LAPSET AAMU- JA ILTAPÄIVÄTOIMINNASSA.....	14
6.1	Yleinen, tehostettu ja erityinen tuki	14
6.2	Yhteistyö tuen järjestämisessä.....	14
7	AAMU- JA ILTAPÄIVÄTOIMINNAN ORGANISAATIO	16
7.1	Ohjausryhmä	16
7.2	Koordinaattori	16
7.3	Ohjaajat	16
8	TOIMINNAN ARVIOINTI	18
	LIITE 1 NÄIN TOIMIN TAPATURMAN SATTUESSA.....	19
	LIITE 2 VUOSIKELLO.....	20

1 AAMU- JA ILTAPÄIVÄTOIMINNAN JÄRJESTÄMISEN LÄHTÖKOHDAT

1.1 Lainsäädäntö

Aamu- ja iltapäivätoimintaa koskeva lainsäädäntö (lait 1136/2003, 1137/2003).

Valtioneuvoston asetus perusopetuslaissa säädetyn aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaajien kelpoisuudesta (115/2004)

Opetushallituksen antamat toiminnan perusteet (annettu 27.2.2004) tulivat voimaan 1.8.2004 ja uudistetut perusteet 1.8.2011

Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä (1138/2003) tuli voimaan 1.4.2004

Lastensuojelulaki (417/2007) tuli voimaan 1.1.2008

Laki aamu- ja iltapäivätoiminnasta tuli voimaan 1.8.2004. Aamu- ja iltapäivätoiminnalla tarkoitetaan perusopetuslain 8 a luvun mukaista lapsille ja nuorille suunnattua toimintaa, jota kunta voi järjestää tai hankkia ja saada siihen valtionosuutta. Aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestäminen on kunnille vapaaehtoista.

Perusopetuslain 48 a §:n 3 momentin mukaisesti opetushallitus päättää aamu- ja iltapäivätoiminnan tavoitteista ja keskeisistä sisällöistä antamalla toimintaa varten perusteet. Toiminta tulee järjestää näiden perusteiden mukaisesti.

1.2 Arvopohja ja tehtävä

Aamu- ja iltapäivätoiminta pohjautuu perusopetuksen arvoihin, joita ovat ihmisoikeudet, tasa-arvo, demokratia, luonnon monimuotoisuuden ja ympäristön elinkelpoisuuden säilyttäminen sekä monikulttuurisuuden hyväksyminen. Toiminnan tulee perusopetuksen tavoin edistää yhteisöllisyyttä, vastuullisuutta sekä yksilön oikeuksien ja vapauksien kunnioittamista. (Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteet 2011.)

Hankasalmen kunnan järjestämän aamu- ja iltapäivätoiminnan lähtökohta on tarjota laadukasta, turvallista ja kiireetöntä toimintaa. Tavoitteena on tukea lapsen kasvua ja kehitystä sekä perheen ja koulun kasvatustehtävää. Aamu- ja iltapäivätoiminnan tavoitteena on myös lapsen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistäminen. Tässä tehtävässä huomioidaan erityisesti seuraavat näkökulmat:

- Lapsen vapaa-ajan toiminnan ohjaaminen
- Lapsen kasvun ja kehityksen tukeminen
- Lapsen koulunkäynnin ja oppimisen tukeminen
- Varhainen puuttuminen ja sosiaalinen vahvistaminen

Kunta vastaa siitä, että sen järjestämä aamu- ja iltapäivätoiminta järjestetään lainmukaisesti. Aamu- ja iltapäivätoiminnan koordinaattori yhdessä ohjausryhmän kanssa valvoo ja ohjaa toiminnan toteutumista.

1.3 Toimintaa ohjaavat linjaukset

Aamu- ja iltapäivätoiminnalla pyritään vähentämään lasten yksinäistä aikaa ilman turvallisen aikuisen läsnäoloa ja ohjausta ennen ja jälkeen koulupäivän. Aamu- ja iltapäivätoiminnassa huolehditaan toimintaympäristön turvallisuudesta ja siitä, etteivät lapset joudu kiusaamisen, häirinnän tai väkivallan kohteeksi.

Aamu- ja iltapäivätoiminta vahvistaa lasten itseluottamusta ja monipuolisten vuorovaikutustaitojen kehittymistä. Se tukee myös lapsen omien vahvuuksien löytämistä ja oman osaamisen kehittämistä. Hyvin järjestetty aamu- ja iltapäivätoiminta ohjaa lasta kasvamaan aktiiviseen, terveelliseen ja kestävään elämäntapaan sekä elämään kansainvälistyneessä ja teknologisoituneessa maailmassa.

Toiminnan suunnittelussa huomioidaan sekä yksilölliset että yhteisölliset näkökohdat. Toiminta on ryhmätoimintaa, joka osaltaan muovaa lasten sosiaalista kasvua. Tavoitteena on tarjota sekä monipuolista ja virkistävää toimintaa että mahdollisuus lepoon ja itsekseen olemiseen. Koulupäivän tapahtumat tulee mahdollisuuksien mukaan huomioida toiminnassa.

Aamu- ja iltapäivätoiminta tulee olla jatkumo varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen kasvatustehtävälle. Toimintaa ohjaavat perusopetuksen yleiset kasvatustavoitteet. Toiminnalla on kuitenkin oma erityisluonteensa, koska se perustuu vapaaehtoisuuteen ja sijoittuu lasten vapaa-aikaan.

Aamu- ja iltapäivätoiminnassa tulee olla riittävä määrä kelpoisuuden omaavia, osaavia ja ammattitaitoisia ohjaajia. Hankasalmella toiminnassa toteutettava aikuisten ja lasten välinen suhdeluku on yhtä aikuista kohden 13 lasta. Ryhmän vastuuhjaajalla tulee olla vähintään opetus- tai kasvatusalaaan liittyvä ammattitutkinto. Toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa hyödynnetään moniammatillista yhteistyötä ja yhteistyötä perheiden kanssa. Kunnalliseen lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan sisältyy aamu- ja iltapäivätoiminta. Toimintaa järjestettäessä huomioidaan eri kieliryhmien, eri-ikäisten lasten ja eri kulttuuriryhmien tarpeet sekä paikalliset erityispiirteet.

2 AAMU- JA ILTAPÄIVÄTOIMINNAN JÄRJESTÄMINEN

Hankasalmella aamu- ja iltapäivätoimintaa hallinnoi sivistyslautakunta. Toiminnan käytännön toteutumista valvoo ja ohjaa koordinaattori yhteistyössä ohjausryhmän kanssa.

2.1 Toimintaan hakeminen ja toiminta-ajat

Hankasalmella toiminnan piiriin kuuluvat 1.–2. luokan oppilaat sekä erityistä tukea tarvitsevat 3.–9. luokan oppilaat. Lisäksi oppilaan, jolle on myönnetty pidennetty oppivelvollisuus tai koulunkäynnin aloittamista on siirretty yhdellä vuodella, on mahdollisuus osallistua koulujen aamu- ja iltapäivätoimintaan. Aamu- ja iltapäivätoimintaan haetaan kevätlukukaudella. Haku tapahtuu koulusta, koulutoimistosta tai päiväkodista jaettavalla tai internetistä osoitteesta <http://www.hankasalmi.fi/hallinto/lomakkeet.html> tulostettavalla hakulomakkeella. Hakulomakkeet palautetaan joko kouluille tai koulutoimistoon määräpäivään mennessä. Päätökset toiminnan aloittamisesta ja toimintaan valituista lapsista pyritään tekemään kevätlukukauden loppuun mennessä.

Aamu- ja iltapäivätoimintaa järjestetään niillä kouluilla, joihin sitovia ilmoittautumisia tulee vähintään viisi oppilasta/koulu. Toimintaan osallistuvien määrät tarkistetaan syyslukukauden päättyessä. Mikäli osallistujia on tuolloin vähemmän kuin viisi, toiminta lakkautuu kyseisen ryhmän osalta tammikuun alusta alkaen.

Iltapäivätoiminta ajoittuu pääsääntöisesti koulun työpäiville klo 12 - 17 väliseksi ajaksi. Koulujen loma-aikoina ja lauantai-työpäivinä toimintaa ei järjestetä.

2.2 Tilat ja välipala

Aamu- ja iltapäivätoimintaan osallistuvilla lapsilla on oikeus turvalliseen toimintaympäristöön. (Perusopetuslaki 48 d § (1136/2003))

Hankasalmella toiminnassa käytetään pääasiassa koulun tiloja. Tilojen ja välineiden tulee olla toimivia, turvallisia ja tarkoituksenmukaisia. Toimintaympäristön pitää tukea toiminnalle asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Tilojen tulisi tarjota mahdollisuus lepoon ja rauhoittumiseen.

Lapsille tarjotaan päivittäin välipala. Välipalat suunnitellaan monipuolisiksi ja vaihteleviksi huomioiden ravitsemussuositukset. Ruokailuun liittyvät erityistarpeet huomioidaan välipalojen suunnittelussa.

2.3 Osallistumismaksut

Iltapäivätoiminnan osallistumismaksu on porrastettu seuraavasti:

- Koko kuukauden maksu on 55 €/kk, paitsi elokuun 2011 toimintamaksu on 40 €.
- Jos toimintaan osallistumispäiviä on kuukaudessa 12 tai vähemmän maksu on 30 €/kk.
- Kesäkuun toimintamaksu on 12 € riippumatta siitä onko päiviä 1 tai 4.

- Osallistumistarvetta voidaan muuttaa kolmen kuukauden välein.
- Osallistumismaksu sisältää vakuutuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan ajaksi.

Maksua voidaan alentaa tai poistaa kokonaan samoin perustein kuin päivähoitossa. Tällöin vanhempien on anottava maksun poistamista / alentamista ja toimitettava selvitys tuloistaan perusteeksi maksun poistamisella / alentamiselle kirjallisesti koordinaattorille.

Maksu voidaan periä jokaiselta sellaiselta kuukaudelta, jona lapsi osallistuu aamu- ja iltapäivätoimintaan. Jos aamu- ja iltapäivätoimintaa annetaan enintään 10 päivänä kuukaudessa, peritään vain puolet maksusta. Samoin jos lapsi ei sairautensa vuoksi voi kalenterikuukauden aikana osallistua aamu- tai iltapäivätoimintaan yli 10 päivänä, maksusta peritään vain puolet. Jos sairaudesta aiheutuva poissaolo kestää koko kalenterikuukauden, maksua ei peritä. Jos lapsi ei muusta syystä osallistu toimintaan koko kalenterikuukautena, maksuna peritään puolet kuukausimaksusta. Toimintaan osallistumisesta ei voida periä muita maksuja. (Laki koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnasta 48 f §)

2.4 Tiedottaminen

Koordinaattori tiedottaa kaikista yleisesti aamu- ja iltapäivätoimintaan liittyvistä asioista, esimerkiksi hakemisesta, arvioinnin tuloksista ja koko kunnan toimintaan liittyvistä muutoksista.

Tiedottamistapoina käytetään kirjallista tiedotetta, lehti-ilmoitusta tai nettisivuja

<http://www.peda.net/veraja/hankasalmi/ilttis>

Vastuuohjaajat tiedottavat yhteistyössä koordinaattorin kanssa toimintapaikkakohtaisista asioista säännöllisesti, esimerkiksi kirjallisilla tiedotteilla, nettisivuilla tai suullisesti.

2.5 Turvallisuus- ja pelastussuunnitelma

Aamu- ja iltapäivätoimintaan osallistuvalla lapsella on oikeus turvalliseen toimintaympäristöön. Siihen kuuluu fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen turvallisuus kaikissa tilanteissa.

Fyysistä turvallisuutta on tapaturmien ennaltaehkäisy ja turvallisuuden edistäminen. Ennaltaehkäisyssä tulee huomioida turvallisuutta ohjaava lainsäädäntö ja jokaisessa toimipaikassa voimassa oleva turvallisuus- ja pelastussuunnitelma. Aamu- ja iltapäivätoiminnassa ovat voimassa olevat ohjeet, kuinka ohjaajien tulee toimia tapaturman sattuessa (liite 1). Koordinaattori päivittää ohjeita tarvittaessa yhteistyössä ohjaajien kanssa. Aamu- ja iltapäivätoiminnassa sattuneen tapaturman hoito on lapselle maksuton.

Toimintapaikan tilojen ja välineiden tulee olla turvalliset, toimivat ja toiminnan tavoitteisiin nähden tarkoituksenmukaiset. Tilojen ja välineiden turvallisuudesta vastaa koordinaattori yhteistyössä ohjaajan, koulun johtajan/rehtorin ja ympäristötoimen kanssa. Ohjaajat ovat velvollisia ilmoittamaan koordinaattorille huomaamistaan epäkohdista ja riskeistä.

Hankasalmen jokaisella koululla on oma päivitetty turvallisuus- ja pelastussuunnitelma. Siihen on kirjattu tarkat turvallisuus- ja toimintaohjeet erilaisten häiriötilanteiden varalta. Nämä suunnitelmat ja tarvittavat yhteystiedot löytyvät jokaiselta koululta kansioista.

Kiusaaminen ja sen ehkäisy

Kiusaamisella tarkoitetaan toistuvaa muiden lasten vihamielistä tai syrjivää käyttäytymistä yhtä lasta kohtaan. Kiusaaminen ei ole tasa-arvoista, vaan kiusattu on heikompi ja jollain tavalla puolustuskyvytön kiusaajaansa/kiusaajiinsa nähden. Lapsille tyypillisiä kiusaamisen muotoja ovat leikistä poissulkeminen, nimittely, töniminen ja haukkuminen. Tavoitteena on puuttua toimintaan ennen kuin sen muuttuu kiusaamiseksi. Kiusaamisen ennaltaehkäisyyn kuuluu hyvän ryhmähengen ja erilaisuutta hyväksyvän ilmapiirin luominen aamu- ja iltapäivätoiminnan ryhmään. Lisäksi yhteistyö koulun ja kodin kanssa korostuu.

KiVa-koulun säännöt ovat voimassa kaikissa Hankasalmen kouluissa sekä aamu- ja iltapäivätoiminnassa. Vanhemmille tulee tiedottaa koulun ja aamu- ja iltapäivätoiminnan säännöistä sekä KiVa- koulun toimintatavoista.

Tapaturmien ehkäisy ja ensiapu

Aamu- ja iltapäivätoiminnassa pyritään ennaltaehkäisemään tapaturmia arvioimalla riskejä jatkuvasti sekä tekemällä riittäviä toimenpiteitä riskien ilmettyä. Lisäksi lapsia, huoltajia ja ohjaajia valistetaan huomaamaan mahdollisia riskejä.

Koordinaattori huolehtii, että aamu- ja iltapäivätoiminnan henkilöstöllä on riittävä ja ajantasainen ensiapukoulutus. Hankasalmen aamu- ja iltapäivätoiminta paikoissa ovat päivitettyt ohjeet, kuinka toimitaan tapaturman sattuessa (Liite 1). Tapaturman sattumisen jälkeen ohjaajat täyttävät tapaturmailmoituksen, joita löytyy kaikilta kouluilta ja toimittavat sen koulunjohtajalle.

3 TOIMINNAN TAVOITTEET

Aamu- ja iltapäivätoiminnan yleisenä tavoitteena on tukea kodin ja koulun kasvatustyötä sekä lapsen tunne-elämän kehitystä ja eettistä kasvua. Toiminnan tulee lisäksi edistää lasten hyvinvointia ja tasa-arvoisuutta yhteiskunnassa sekä ennaltaehkäistä syrjäytymistä ja lisätä osallisuutta. (Opetushallitus: Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteet 2011)

3.1 Hyvinvoinnin, tunne-elämän ja sosiaalisen kehityksen tukeminen

Aamu- ja iltapäivätoiminnan tavoitteena on

1. lisätä lapsen hyvinvointia.
 - o olla kasvuympäristöltään ja ilmapiiriltään kiireetön ja turvallinen
 - o tarjota mahdollisuus sekä lepoon ja rauhoittumiseen että ulkoiluun ja fyysiseen aktiivisuuteen
2. tukea tunne-elämän kehitystä.
 - o rohkaista ja kannustaa
 - o ohjata lapsia luottamaan omiin taitoihinsa
 - o tarjota lapsille osallistumisen iloa ja onnistumista
 - o ohjata lapsia tunnistamaan erilaisia tunteita
 - o ohjata lapsia säätelemään omaa toimintaansa
3. tukea ja vahvistaa lapsen sosiaalista kehitystä.
 - o lapsi kokee olevansa tärkeä ja arvostettu sekä ryhmän jäsenenä että kaveripiirissä.
 - o opettaa sosiaalisessa vuorovaikutuksessa tarvittavia taitoja, kuten vastavuoroisuutta, erimielisyyksien ratkaisua ja tunteiden ilmaisua ja säätelyä.

3.2 Eettisen kasvun tukeminen

Aamu- ja iltapäivätoiminta tukee lasten eettistä kasvua ja käsitystä ihmisten yhdenvertaisuudesta. Toiminnan eettisenä lähtökohtana ovat Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt perusopetuksen arvopohja sekä kodin ja koulun kanssa yhdessä sovitut kasvatukselliset periaatteet ja käytännöt. (Opetushallitus: Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteet 2011)

Eettisen kasvatuksen lähtökohtana on lapsilähtöisyys, yksilön arvon korostaminen sekä vastuu itsestä ja omista teoista. Eettisen ajattelun ja vuorovaikutustaitojen kehittymisessä lapsi tarvitsee aikuisen ohjausta. Aamu- ja iltapäivätoiminnassa lasta ohjataan vastuullisuuden ja vastavuoroisuuden ymmärtämiseen sekä arkipäivän tilanteiden että järjestettyjen tuokioiden avulla.

Lasta ohjataan kasvamaan vähitellen vastuuseen

- o omasta hyvinvoinnista ja terveellisistä elämäntavoista
- o toisten hyvinvoinnista
- o omasta toiminnasta ja sen seurauksista itselle ja toisille
- o ryhmän säännöistä ja sopimuksista
- o suhtautumisesta ympäristöön, luontoon ja kestävään elämäntapaan

3.3 Osallisuuden, yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistäminen sekä sosiaalinen vahvistaminen

Aamu- ja iltapäivätoiminnassa kunnioitetaan lasten omaa kieli- ja kulttuuritaustaa sekä perheen elämäntapaa ja arvoja. Kaikki ovat samanarvoisia riippumatta kulttuuritaustasta, etnisestä alkuperästä, sukupuolesta, iästä, uskonnosta, vammasta tai tuen tarpeesta. Lapsia ohjataan suvaitsevaisuuteen.

Aamu- ja iltapäivätoiminta lisää lasten onnistumisen kokemuksia ja osallisuutta. Lapsia kuunnellaan ja he tulevat oikeasti kuulluiksi. Lapsilla on mahdollisuus osallistua toiminnan suunnitteluun ja toteuttamiseen. He osallistuvat myös yhteisten sääntöjen ja sopimusten tekemiseen. Mahdollisuus vaikuttaa toimintaan ja sen suunnitteluun motivoi lapsia.

Aamu- ja iltapäivätoiminnalla lisätään lasten tasa-arvoisuutta yhteiskunnassa. Jokainen lapsi saa omaan kehitystasonsa ja tarpeiden mukaista ohjausta ja tukea. Tyttöjen ja poikien kehityksen erot ja erilaiset tarpeet huomioidaan suunnittelussa ja toteutuksessa.

Osallisuus, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo ehkäisevät kiusaamista ja syrjäytymistä. Syrjäytymistä aiheuttavat tekijät pyritään havaitsemaan mahdollisimman varhain ja järjestetään tarvittavaa tukea.

4 AAMU- JA ILTAPÄIVÄTOIMINNAN SUUNNITTELU JA SISÄLTÖ

Aamu- ja iltapäivätoimintaa järjestävän kunnan tulee hyväksyä perusopetuslaissa tarkoitettua aamu- ja iltapäivätoimintaa varten toimintasuunnitelma, joka on laadittu perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteet ja paikalliset olosuhteet huomioon ottaen. Toimintasuunnitelman tarkoituksena on tukea aamu- ja iltapäivätoiminnan paikallista järjestämistä ja kehittämistä sekä lisätä toiminnan suunnitelmallisuutta ja pitkäjänteisyyttä. (Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteet 2011)

Koordinaattori vastaa koko Hankasalmen kunnan toimintasuunnitelman päivittämisestä. Tarvittaessa hän kokoaa työryhmän työskentelyn jakamiseksi ja tueksi.

Vastuuohjaajat laativat toimintapaikkaansa oman väljän toimintasuunnitelman lukukauden alussa. Sisällöiden ja käytännön toteutuksen suunnittelussa vastuuohjaajat tekevät yhteistyötä muiden ohjaajien, lasten, huoltajien ja koordinaattorin kanssa. Sisällön suunnittelussa ja toteutuksessa otetaan huomioon perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteiden (2011) määräykset, toiminnassa mukana olevien lasten määrä, toiminnan monipuolisuus sekä mahdollisuus toimintojen eriyttämiseen ja pienryhmätyöskentelyyn. Toimintasuunnitelmasta ja toiminnan sisällöstä tiedotetaan huoltajille.

Aamu- ja iltapäivätoiminnassa korostuu lasten oikeus turvalliseen lapsuuteen ja kasvuympäristöön. Toiminnan sisällön suunnittelussa otetaan huomioon lasten tarpeet ja omat toiveet. Lapsia ja vanhempia kuullaan aina lukukauden alussa. Sisältöön vaikuttavat myös paikalliset olosuhteet ja kulttuuritekijät, eri vuodenaikojen ja toimintaympäristön tarjoamat mahdollisuudet sekä ohjaajien omat vahvuudet ja painotukset.

Laadukas aamu- ja iltapäivätoiminnan sisältö muodostuu lasten kannalta ehyeksi ja monipuoliseksi kokonaisuudeksi. Sisällön avulla vahvistetaan lasten osallisuutta ja toiminnan yhteisöllisyyttä. Toiminta tarjoaa kasvua ja kehitystä tukevaa sosiaalista vuorovaikutusta, ilon ja virkistykseen kokemuksia, esteettisiä kokemuksia ja mahdollisuuden kehittää erilaista osaamista. (Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteet 2011.)

Laadukkaassa aamu- ja iltapäivätoiminnassa sisällöistä muodostuu lasten kannalta mielekäs kokonaisuus. Suunniteltu toiminta jakautuu teemoihin, joiden valinnassa huomioidaan lasten toiveet. Sisältöjä valittaessa on erityisesti kiinnitettävä huomiota lasten kasvua ja kehitystä tukevaan leikkiin, luovaan toimintaan ja myönteisiin kokemuksiin. Liikkuminen ja ulkoilu sekä rentoutuminen ja levähtäminen ovat toiminnassa tärkeitä. Myös välipalan nauttimiseen liitetään kasvatuksellista ohjausta. Monipuolisella sisältötarjonnalla vahvistetaan lasten kulttuurista identiteettiä, esimerkiksi tutustumalla erilaisiin juhlaperinteisiin. Sisältö voi liittyä erilaisiin tavoitteellisiin harrastuksiin ja muuhun kehitystä tukevaan toimintaan.

Aamu- ja iltapäivätoiminta kootaan seuraavista sisällöllisistä kokonaisuuksista:

- *eettinen kasvu ja yhdenvertaisuus*
- *leikki ja vuorovaikutus*
- *liikunta ja ulkoilu*
- *ruokailu ja lepo*
- *kulttuuri ja perinteet*
- *käden taidot ja askartelu*
- *kuvallinen, musiikillinen, kehollinen ja kielellinen ilmaisu*
- *mediataidot*
- *arkiaskareet, elinympäristö ja kestävä elämäntapa*
- *erilaiset tiedolliset ja taidolliset aihepiirit.*

(Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteet 2011.)

5 YHTEISTYÖ JA TIEDONKULKU

5.1 Yhteistyö kotien kanssa

Aamu- ja iltapäivätoiminnan tavoitteena on tukea kodin kasvatustyötä. Huoltajalla on ensisijainen vastuu lapsen kasvatuksesta. Ohjaajien toimintaa ohjaa kasvatuskumppanuus, joka tarkoittaa ohjaajien sitoutumista toimimaan yhdessä huoltajien kanssa lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukena.

Kodin kasvatustyön tukeminen edellyttää keskinäiseen kunnioitukseen ja tasa-arvoisuuteen perustuvaa yhteistyötä, jossa korostuu yhteinen vastuu ja mielenkiinto lapsen kehitystä kohtaan. Koteja kannustetaan osallistumaan yhteistyöhön ja edistetään vanhempien aktiivisuutta. Avoin ja luottamuksellinen vuorovaikutus luo hyvän pohjan yhteistyölle ja tiedottamiselle.

Vanhemmille tiedotetaan aamu- ja iltapäivätoiminnan sisällöistä ja toiminnasta kirjallisin tiedottein. Tiedottaminen on säännöllistä ja poikkeuksista toiminta-ajoissa ilmoitetaan riittävän ajoissa. Päivittäinen kuulumisten vaihtaminen on mahdollista lasta haettaessa. Syksyisin iltapäivätoiminnan ohjaaja osallistuu koulun vanhempainiltaan kertoen iltapäivätoiminnasta sekä vastaa huoltajien kysymyksiin. Samalla huoltajilla on mahdollisuus tutustua kunnan toimintasuunnitelmaan ja valtakunnallisiin perusteisiin. Mikäli lapsen toiminta-ajoissa tapahtuu muutoksia, tulee vanhempien ilmoittaa niistä kirjallisena tai tekstiviestinä ei suullisesti. Myös muita luontevia yhteistyötapoja pyritään löytämään ja toteuttamaan.

5.2 Yhteistyö koulun kanssa

Aamu- ja iltapäivätoiminta jakaa yhdessä koulun kanssa lapsen huoltajien kasvatusvastuuta. Toiminnan tarkoituksena on tukea lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia ja koulunkäyntiä.

Aamu- ja iltapäivätoimintaa kehitetään yhteistyössä huoltajien, koulunjohtajan/rehtorin, opettajien ja ohjaajien kanssa. Yhteistyö näkyy myös yksittäisen lapsen hoidossa, tiedonsiirrosta ja aamu- ja iltapäivätoiminnan henkilöstön osallistumisena tarvittaessa lasta koskeviin neuvotteluihin huoltajien luvalla. Esimerkiksi lapsella voi olla huoltajan, opettajan ja ohjaajan kesken sovittavalla tavalla mahdollisuus läksyjen tekoon toiminta-aikana.

Koulunjohtajilla on velvollisuus tiedottaa toiminnan ohjaajille muutoksista, jotka vaikuttavat toiminnan toteuttamiseen, esimerkiksi koulun työaikojen muutoksista.

Yhteistyö koulun kanssa tulee olla molemminpuolista, toimivaa ja päivittäistä.

5.3 Yhteistyö eri hallintokuntien kanssa

Tavoitteena on tehdä tiivistä poikkihallinnollista yhteistyötä lapsen parhaaksi. Yhteistyötä tehdään päivähoiton kanssa esimerkiksi poikkeavissa toiminnan järjestämisen tilanteissa. Jyväskylän yhteistoiminta-alueen terveystieteiden keskuksen (JYTE) kanssa tehtävä yhteistyö voi olla esimerkiksi konsultointia. Ympäristötoimen kanssa mietitään esimerkiksi turvallisia ja tarkoituksenmukaisia tiloja

toiminnan käyttöön. Iltapäivätoiminnan välipalat järjestetään keskitetysti kunnan ruokahuollon kautta.

5.4 Verkostoyhteistyö

Opetushallitus asetti aamu- ja iltapäivätoiminnan alueelliset kehittämisverkostot ja kutsui verkostojen yhteyshenkilöt ja heille henkilökohtaiset varajäsenet marraskuussa 2004. Opetushallitus tukee verkoston toimintaa järjestämällä koulutusta ja yhteyshenkilöiden tapaamisia sekä osallistumalla mahdollisuuksien mukaan verkostotyöskentelyyn.

Hankasalmi on ollut aktiivisesti mukana Keski-Suomen kehittämisverkostossa alusta alkaen.

Koordinaattori on osallistunut

- o säännöllisesti verkostotapaamisiin ja
- o valtakunnallisiin seminaareihin.

Iltapäivätoiminnan ohjaajat ovat vuosittain osallistuneet Jälkkärin järjestämiin ammattitaitoa ylläpitäviin ja kehittäviin koulutuksiin.

5.5 Yritysten ja yhteisöjen kanssa tehtävä yhteistyö

Toimipaikkakohtaisesti voidaan tehdä yhteistyötä alueen yritysten ja yhteisöjen kanssa, esimerkiksi yhteisten tapahtumien, yritysvierailujen ja vierailijoiden järjestämiseksi.

5.6 Lasta koskevien salassa pidettävien henkilötietojen luovuttamiseen liittyvä menettely

Aamu- ja iltapäivätoiminnan henkilöstö ei saa sivullisille ilmaista lasta tai hänen huoltajaansa koskevia salassa pidettäviä tietoja tai luovuttaa salassa pidettäviä asiakirjoja. Tietojen ilmaiseminen tai asiakirjan luovuttaminen on mahdollista vain huoltajan yksilöidyn suostumuksen perusteella. (Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999.) Perusopetuksesta ja siihen liittyvästä oppilashuollosta vastaavat henkilöt voivat luovuttaa aamu- ja iltapäivätoiminnan vastaaville henkilöille toiminnan asianmukaisen järjestämisen edellyttämät tiedot. Jos lapsi siirtyy toisen opetuksen järjestäjän järjestämään aamu- ja iltapäivätoimintaan, aikaisemman järjestäjän on salassapitosäännösten estämättä viipymättä toimitettava opetuksen tai toiminnan järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot. Vastaavat tiedot voidaan antaa myös uuden opetuksen järjestäjän pyynnöstä (Perusopetuslaki 40 § 2 mom. 642/2009)

6 TUKEA TARVITSEVAT LAPSET AAMU- JA ILTAPÄIVÄTOIMINNASSA

6.1 Yleinen, tehostettu ja erityinen tuki

Perusopetuslain mukaan opetukseen osallistuvilla on oikeus saada riittävää kasvun ja oppimisen tukea heti tuen tarpeen ilmetessä (Perusopetuslaki 30 § 1 mon. 642/2010). Lain ja opetushallituksen laatimien perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden muuttaminen ja täydentäminen, MÄÄRÄYS 50/01/2010) mukaisesti oppilaan saama tuki voidaan jakaa yleiseen, tehostettuun ja erityiseen tukeen. Ne ovat laajuudeltaan ja kestoltaan erilaisia tukiratkaisuja. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa tuen tasot määritellään seuraavasti:

- *YLEINEN TUKI on osa kaikkea oppilaan kasvatusta, opetusta ja ohjausta. Tuen tarve on silloin luonteeltaan yleensä lyhytaikaista, oppilas voi tarvita vain yhtä tukimuotoa, kuten tukiopetusta tai osa-aikaista erityisopetusta*
- *Oppilaalle, joka tarvitsee oppimisessaan tai koulunkäynnissään säännöllistä tukea tai samanaikaisesti useita tukimuotoja, annetaan TEHOSTETTUA TUKEA hänelle laaditun, pedagogiseen arvioon perustuvan kirjallisen oppimissuunnitelman mukaisesti. Tehostettu tuki on luonteeltaan vahvempaa ja pitkäjänteisempää kuin yleinen tuki.*
- *ERITYSTÄ TUKEA annetaan niille oppilaille, joiden kasvun, kehityksen ja oppimisen tavoitteiden saavuttaminen ei toteudu riittävästi muilla tukitoimilla. Erityisen tuen antamisesta tehdään hallintopäätös, joka perustuu pedagogiseen selvitykseen. Oppilaalle laaditaan henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS), josta on käytävä ilmi erityistä tukea koskevan päätöksen mukaisen opetuksen ja muun tuen antaminen. (Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteet 2011)*

Aamu- ja iltapäivätoiminta voi tarvittaessa olla millä tahansa tuen portaalla osa perusopetuksen oppilaalle annettavaa oppimisen ja koulunkäynnin tukea. Lisäksi oppilaat, joille on tehty erityistä tukea koskeva päätös, ovat oikeutettuja hakemaan aamu- ja iltapäivätoimintaan koko perusopetuksen ajan. Mahdollisuuksien mukaan erityistä tukea saavien oppilaiden aamu- ja iltapäivätoiminta järjestetään muun toiminnan yhteydessä. Tällä järjestelyllä tuetaan erityistä tukea saavien oppilaiden kehitystä. Lapsen tuen tarpeet tulee huomioida aamu- ja iltapäivätoiminnassa. Yhtä tärkeää on, että koulussa nähdään aamu- ja iltapäivätoiminnan tarjoamat mahdollisuudet oppilaan tukemiseen.

6.2 Yhteistyö tuen järjestämisessä

Toiminnan järjestelyjä suunniteltaessa on tärkeää tehdä tiivistä yhteistyötä huoltajan, koulun ja aamu- ja iltapäivätoiminnan kesken. Yhteistyössä sovitaan, miten tukea saavan oppilaan tarpeet sekä kasvuun ja kehitykseen liittyvät tavoitteet huomioidaan aamu- ja iltapäivätoiminnassa.

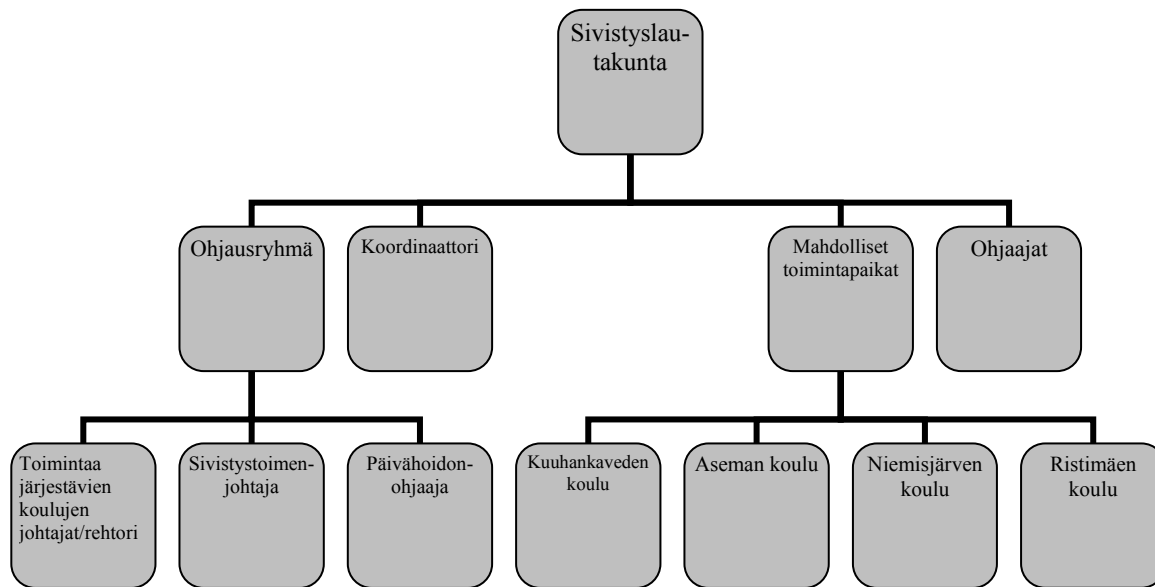

Tehostetun tuen aikana täytettävä oppimissuunnitelma sekä erityiseen tukeen kuuluva henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS) voivat tarvittaessa sisältää kuvaukset oppilaan osallistumisesta aamu- ja iltapäivätoimintaan ja tehtävästä yhteistyöstä. Näin oppilaan päivästä saadaan kasvatuksellinen kokonaisuus.

Tiedot tehostetun ja erityisen tuen antamisesta, näihin liittyvät asiakirjat ja asiakirjojen sisältämät tiedot ovat salassa pidettäviä. Näiden tietojen luovuttaminen aamu- ja iltapäivätoiminnan henkilöstölle edellyttää huoltajan antamaa yksilöityä tiedonsiirtolupaa. Aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaaja voi osallistua oppilaan tehostetun tuen oppimissuunnitelman tai erityiseen tukeen kuuluvan henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevan suunnitelman (HOJKS) laadintaan huoltajan luvalla. Aamu- ja iltapäivätoiminnan henkilöstö pitää perehdyttää henkilötietojen käsittelyyn, salassapitoon ja vaitiolovelvollisuuteen liittyviin säädöksiin sekä lastensuojelulain velvoitteisiin.

7 AAMU- JA ILTAPÄIVÄTOIMINNAN ORGANISAATIO

7.1 Ohjausryhmä

Ohjausryhmä tekee aamu- ja iltapäivätoiminnan kehittämistä ja linjauksia koskevia esityksiä ja päätöksiä toimivaltansa puitteissa. Puheenjohtajana toimii sivistystoimenjohtaja. Asioiden valmistelijana, esittelijänä sekä sihteerinä toimii koordinaattori. Ohjausryhmään kuuluvat sivistystoimenjohtajan ja koordinaattorin lisäksi niiden koulujen johtajat/rehtorit, joissa aamu- ja/tai iltapäivätoimintaa järjestetään sekä päivähoidonohjaaja.

7.2 Koordinaattori

Koordinaattorin tehtäviin kuuluu

- o toimia ohjausryhmän koollekutsujana, asioiden valmistelijana, esittelijänä sekä sihteerinä
- o tiedottaminen
- o ohjaajien täydennyskoulutuksesta vastaaminen
- o arvioinnista vastaaminen
- o päätöksien ym. hallinnollisten tehtävien tekeminen
- o yhteistyön rakentaminen, suunnittelu ja yleinen organisointi.

7.3 Ohjaajat

Valtioneuvosto on antanut asetuksen koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaajien kelpoisuudesta.

Ohjaajaksi on kelpoinen henkilö, joka on suorittanut tehtävään soveltuvan korkeakoulututkinnon, opistoasteen tutkinnon, ammatillisen perustutkinnon tai sitä vastaavat aikaisemmat opinnot,

ammattitutkinnon tai erikoisammattitutkinnon ja jolla on koulutuksen yhteydessä hankittu tai kokemuksella osoitettu taito toimia lapsiryhmän ohjaajana. Ohjaajaksi kelpoinen on myös henkilö, jolla on kelpoisuus antaa luokanopetusta, esiopetusta tai aineenopetusta tai toimia oppilaanohjaajana.

Hankasalmella iltapäivätoiminnan ohjaajina toimivat pääsääntöisesti koulutetut kouluavustajat. Kunnassa uusia ohjaajia valitaan tehtävään, heitä pyydetään toimittamaan rikosrekisteriote ja lääkärintodistus terveydentilastaan. Näin toimitaan aina, kun kyseessä on yli kolme kuukautta kestävä työsuhte. Mahdolliset sijaisuudet pyritään järjestämään koulujen sisäisin järjestelyin.

Vastaavalla ohjaajalla on päävastuu toiminnan toteutuksesta. Toiminnan tulee olla tavoitteiden ja sisältöjen mukaista, jotka on säädetty aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteissa, kunnan toimintasuunnitelmassa ja ryhmäkohtaisissa suunnitelmissa. Vastaavan ohjaajan työaikaan kuuluu ryhmän ohjausta sekä suunnittelu- ja järjestelyaikaa 2-3 tuntia/vko.

Ohjaajille järjestetään vähintään 6-8 ohjaajakokousta/koulutusta lukuvuoden aikana. Ensimmäinen kokous on elokuussa ennen toiminnan käynnistymistä.

Vastaavan ohjaajan tehtäviin kuuluu

- päävastuu suunnitelmien teosta
- päävastuu toiminnan ohjaamisesta
- vastuu lapsiryhmästä
- yhteydenpito koordinaattoriin, kotiin ja kouluun
- välipalasta ja erityisruokavalioista huolehtiminen
- tiedottaminen
- ohjaajatapaamisiin osallistuminen.

Toiminnassa avustavalta ohjaajalta edellytetään taitoa ja soveltuvuutta tehtävään. Avustava ohjaaja toimii

- vastaavan ohjaajan kumppanina ja avustajana lapsiryhmän ohjaamisessa, järjestelyissä ja suunnittelussa
- osallistuu ohjaajatapaamisiin.

Avustavan ohjaajan työaikaan kuuluu ryhmän ohjausta sekä suunnittelu- ja järjestelyaikaa 1-2 tuntia/vko.

8 TOIMINNAN ARVIOINTI

Kunnan tulee arvioida antamaansa tai hankkimaansa aamu- ja iltapäivätoimintaa sekä osallistua toimintansa ulkopuoliseen arviointiin. Arviointien keskeiset tulokset tulee julkistaa. (Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteet 2011)

Toiminnan kehittämisen kannalta on tärkeää arvioida toteutunutta toimintaa. Vanhemmilta ja lapsilta saatu palaute otetaan huomioon koko toimintavuoden ajan.

Hankasalmi on ollut kevästä 2008 mukana valtakunnallisessa arvioinnissa. Tämä arviointi on suunnattu vuosittain vaihdellen vanhemmille, ohjaajille, vastuuvirkamiehille ja koordinaattoreille. Arviointikysely on tehty pääasiassa netissä. Kaikki vastaukset on lähetetty suoraan opetushallitukseen. Tulosten yhteenvedot tulevat koordinaattorille, joka käy läpi saadun palautteen ohjaajien, ohjausryhmän ja tarvittaessa vanhempien kanssa. Palautteeseen reagoidaan tarpeen mukaan. Paikallisesti toimipaikoittain tehdään lapsille suunnattu arviointikysely. Tästä kyselystä saadut vastaukset koostavat vastuuhjaajat. Tuloksia käydään läpi ohjaajien, ohjausryhmän ja tarvittaessa lasten ja vanhempien kanssa.

LIITE 1 NÄIN TOIMIN TAPATURMAN SATTUESSA

1. Soita koulun terveydenhoitajalle puh. 014 2671 287 ja/tai terveyskeskukseen puh. 014 2671 295. Kerro tilanne ja pyydä ohjeita.
2. Soita lapsen vanhemmille ja kerro heille tilanne.

Jos tilanne vaatii välitöntä lääkärihoitoa,

3. Soita ambulanssi paikalle puh. 112.
4. Älä laita lasta yksin ambulanssiin, vaan mukaan lähtee joko iltapäivätoiminnan ohjaaja, terveydenhoitaja tai mahdollisesti paikalle ehtinyt vanhempi.

Jos ohjaaja on yksin lapsiryhmän kanssa, ja hänen täytyy lähteä ambulanssiin mukaan

5. Kuuhankaveden koululla, jos tapaturma sattuu ennen klo 16, muut ryhmän lapset voivat jäädä toisen ohjaajan tai koulun kansliaan aikuisen valvontaan. Klo 16 jälkeen tai jos paikalla/koululla on vain yksi aikuinen koko lapsiryhmä pitää ottaa ambulanssiin mukaan (siltoin paikalla on enää muutama lapsi). Lasten huoltajille pitää ilmoittaa, mistä he lapsensa voivat hakea.

Aseman koululla, jos paikalla on muuta koulun henkilökuntaa lapset voi jättää hänen hoitoonsa, muussa tapauksessa koko ryhmä ambulanssiin mukaan ja ilmoitus kaikkien lasten huoltajille, mistä voivat lapsensa hakea.

Niemisjärven koululla muut lapset voi jättää joko koulun henkilökunnan hoitoon tai viedä vieressä olevaan Pikku-Pöyhölään. Tilanteesta pitää ilmoittaa kaikkien lasten huoltajille.

Ristimäen koululla koko lapsiryhmä otetaan mukaan ambulanssiin, ellei koululla ole muuta henkilökuntaa paikalla. Koulun siistijä/ruuanjakaja on paikalla n. klo 15.30 asti. Lasten huoltajille pitää ilmoittaa, mistä he voivat lapsensa hakea.

LIITE 2 VUOSIKELLO

KUUKAUSI	APIPTOIMINNAN VUOSIKELLO				
ELOKUU	Ohjausryhmän kokous	Ohjaajien perehdytyskoulutus	Toimintaryhmien muotoutuminen ja täydentäminen	Ryhmäkohtaiset toimintasuunnitelmat	Nettisivujen päivittäminen
SYYSKUU	Ohjaajien työkokous	Alkuluokkien vanhempainillat, ohjaajat osallistuvat	Talous-suunnitelman teko	Tilastointipäivä 20.9.	
LOKAKUU	Ohjausryhmän kokous				
MARRASKUU	Ohjaajien työkokous				
JOULUKUU	Ohjausryhmän kokous	Ryhmäkokojen tarkistus			
TAMMIKUU	Esittäytyminen koko kunnan koulutulokkaiden vanhempainillassa	Ohjausryhmän kokous	Ohjaajien työkokous		
HELMIKUU	Esitteen päivittäminen	Hakulomakkeiden ja esitteiden toimittaminen kouluille ja päiväkodeihin	Haku tulevan syksyn toimintaan alkaa	Nettisivujen päivittäminen	Valtakunnallinen arviointi
MAALISKUU	Ohjaajien työkokous	Ohjausryhmän kokous	Toiminta-paikoittain lasten arviointikysely	Tarvittaessa toimintasuunnitelma ja maksut lautakuntaan	
HUHTIKUU					
TOUKOKUU	Arviointitulosten julkistaminen	Koulutulokkaiden kouluun tutustumispäivä, ohjaajat mukana			
KESÄKUU	Ilmoitus ja päätös tulevan syksyn toimintapaikasta	Ohjaajien rekrytointi	Toimintaryhmien muodostaminen		
HEINÄKUU			KESÄLOMA		

Lisäksi koko vuoden jatkuvaa verkostoyhteistyötä ja ohjaajien täydennyskoulutuksia.